

DE EENHOORN

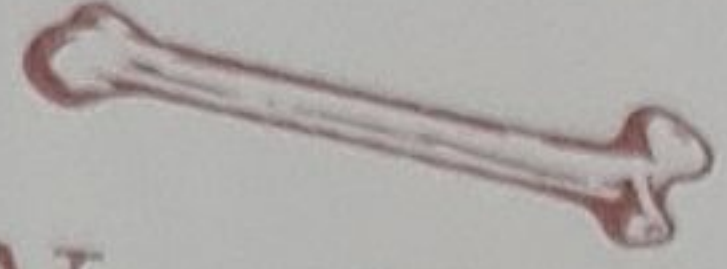
EN ANDERE
FANTASTISCHE DIEREN
DIE OOI
LEEFDEN

... en pechvogels die
er misschien niet
lang meer zijn

LOTTE STEGEMAN

ILLUSTRATIES MARIEKE NELISSEN

OERDIER MET STERRENSTATUS

Neushoorn

Een houten wagentje rijdt door de straten van Leiden. Het wordt voortgetrokken door paarden. Langs de weg kijken mensen nieuwsgierig naar de lading achterop. Want daar staat iets wat ze nog nooit hebben gezien. De kar piept en kraakt onder het gewicht van een enorm oerdier, met op haar neus een hoorntje.

Het is 1741 als de Indische neushoorn Clara in Rotterdam aankomt. Toen ze een maand oud was, hadden jagers in India haar moeder gedood. Ene Jan Albert Sichterman nam haar in huis. Hij werkte voor de VOC, die Nederlandse zeevaarders die je ook al bij de dodo in dit boek voorbij zag komen. En zo kwam het dat hij zijn neushoornbaby drie jaar later toevertrouwde aan de kapitein van een VOC-schip dat koers zette naar Rotterdam.

In een mum van tijd was Clara een superster. In haar eigen wagentje reisde ze van Rotterdam via Leiden en Amsterdam naar Groningen. Ze was de enige neushoorn in heel Europa, en dus had ze overal waar

ze kwam veel bekijks. Ze ging op bezoek bij keizers en koningen van Duitsland tot Oostenrijk en van Frankrijk tot Engeland. De Franse koning Lodewijk XV wilde haar zelfs kopen, maar dat feest ging niet door omdat ze veel te duur was.

Er werden liedjes over haar gezongen en gedichten aan haar opgedragen, deftige dames droegen modieuze neushoornpruiken en er werd zelfs een compleet oorlogsschip naar haar vernoemd. Clara reisde en reisde en reisde en reisde, tot ze in 1758 in Londen het loodje legde.

Clara was een hit, en dat is helemaal niet gek. Hoe zeldzamer een dier, hoe

interessanter we het lijken te vinden. Nu nog steeds knipperen de meeste mensen even met hun ogen als ze tegenover een neushoorn staan. Niet alleen omdat er zo weinig van zijn, trouwens. Het oerdier is met zijn logge lijf, geplooidde huid, enorme kop en knots van een hoorn behoorlijk indrukwekkend. Hij lijkt niet helemaal in de eenentwintigste eeuw te passen. En toch is de neushoorn er nog. Met de nadruk op het

Vanwaar de naam?

Dat mag duidelijk zijn. Toch?

Waar leeft hij?

Witte en zwarte neushoorns wonen in een paar Afrikaanse landen, vooral in Zuid-Afrika. De Javaanse neushoorn vind je alleen maar op Java, en de Sumatraanse op Sumatra en Borneo. En de Indische neushoorn wandelt nog rond in India en Nepal.

Hoeveel zijn er nog?

Exacte aantallen, dat is lastig. Maar het totaal ligt waarschijnlijk ergens tussen de 25.000 en 28.000. Dit zijn grotendeels witte neushoorns, rond de 20.000. Van de zwarte zijn er nog zo'n 5000 en van de Indische ruim 2000. De Sumatraanse en Javaanse staan er het slechtst voor: van de een zijn er misschien nog 80 in leven, van de ander niet meer dan 50.

Trouwens...

De twee Afrikaanse neushoorns heten de witte en zwarte neushoorn. Maar eigenlijk is dat een beetje een vergissing. Afrikanen noemen de witte neushoorn 'wijdlip', omdat hij een brede mond heeft waarmee hij goed kan grazen. De zwarte neushoorn heet 'puntlip', omdat hij tuitlippen heeft waarmee hij vooral bladeren van bomen en struiken eet. Engelsen maakten van 'wijd' alleen per ongeluk 'white', Engels voor wit. En dus noemden ze de andere soort zwart. Maar stiekem zijn beide soorten grijs, al is de een wat lichter dan de ander.

woordje nóg. Want jammer genoeg heeft hij iets waar mensen letterlijk een moord voor doen.

Jawel, die hoorn. Een handig ding voor neushoornmoeders om hun baby's mee te beschermen, en voor vaders om te knokken met elkaar en met vijanden. Zo'n hoorn begint met groeien zodra een neushoornbaby ongeveer 5 weken oud is, met een centimeter of 7 per jaar. En dat ding is (bijna) goud waard. Want in veel Aziatische landen, zoals China en Vietnam, zijn mensen dol op beeldjes en sieraden gemaakt van hoorn. En ze geloven dat de hoorn in poedervorm een geweldig medicijn is dat allerlei ziekten geneest. Ook al bestaat hij gewoon uit keratine, dat spul waar ook mensennagels en -haren van zijn gemaakt.

Jaren geleden werd er nog veel gejaagd op neushoorns en mochten hun hoorns gewoon verhandeld worden. Dat is voorbij. Alle neushoornsoorten zijn beschermde dieren.

Maar stropers blijven jagen. Want achter de handel in neushoornhoorns zitten

criminele bendes, die zorgen dat de hoorns gesmokkeld worden naar plekken waar ze kunnen worden verwerkt tot beeldjes, sieraden en medicijnen. En bewoners in gebieden waar neushoorns leven zijn vaak zo arm dat sommigen vinden dat ze wel moeten stropen. En dus doen ze dat, op de brutaalste manier die je kunt bedenken. De hoorn groeit weer terug als hij afgehakt is. Je kunt hem dus afzagen zonder het dier te doden. Maar dat geduld heeft een stroper niet. Die schiet de neushoorn neer en hakt de hoorn er razendsnel met grof geweld af.

Zo komt het dat de vijf neushoornsoorten die nog bestaan er niet best aan toe zijn. Van de witte neushoorn zijn er nog het meest, hoewel ook die in de problemen zit. De andere vier – de zwarte, Indische, Javaanse en Sumatraanse – staan met grote alarmbellen op de officiële Rode Lijst. En voorlopig lukt het niet om het stropen te stoppen. Wat ook niet helpt, is dat de drie Aziatische neushoorns steeds minder plek hebben. Oerwoud wordt gekapt voor plantages om dingen als palmolie, rijst en koffie op te verbouwen. De weinige neushoorns die er nog leven, kunnen hun soortgenoten nauwelijks meer vinden. Laat staan dat ze de kans hebben om nieuwe Clara's maken.

We hebben die machtige Siberische eenhoorn niet kunnen redden. Des te meer reden om te zorgen dan het met zijn verre familie wél lukt. Want wat weg is, komt niet meer terug. Over de hele wereld doen honderden organisaties verwoede pogingen. Hopelijk krijgen ze het samen voor elkaar, en kunnen toeristen in Afrikaanse en Aziatische wildparken vanuit hún karretjes wilde Clara's blijven bewonderen.